

сертифікації аудиторів у побудові системи контролю якості аудиту є однією з основоположних умов, оскільки підвищення вимог до рівня знань, компетенцій та кваліфікації аудиторів створює необхідні передумови для їх якісної роботи;

- АПУ із залученням професійних організацій та широкого аудиторського загалу розробити чіткі деталізовані системи критеріїв оцінки якості роботи аудиторської фірми у цілому та оцінки якості окремого аудиторського завдання, тобто критеріїв визнання аудиторської послуги якісною;
- організувати об'єктивний підбір та навчання достатньої кількості контролерів для виконання зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів в Україні;
- створити методики зовнішнього і внутрішнього контролю якості аудиту, які б відповідали сучасним потребам таких перевірок і не мали формального характеру, а їх застосування дозволило б зменшити розрив між очікуваним замовником (або суспільством у цілому) рівнем якості аудиту та його фактичним станом;
- розробити механізм та методику регулювання якості (управління) на основі оцінки ризиків якості діяльності аудиторської фірми;
- забезпечити інформування громадськості про результати контролю якості роботи аудиторських фірм, а показник якості аудиту повинен безпосередньо впливати на процес їх рейтингування.

Унормування зазначених аспектів у законодавчому полі України та реалізація їх на практиці дозволить суттєво підвищити якість вітчизняного аудиту.

УДК 657

Порохнавець Я.А.,
асистент кафедри обліку і контролю сфери послуг та соціальної структури,
Мукачівський державний університет

ОСНОВИ ОЦІНКИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

В сучасних умовах все ширшого запровадження ринкових засад в усі сфери економіки України зростає актуальність та невідкладність дослідження проблем оцінки природних ресурсів. Оцінка природних ресурсів потрібна для їх захисту від нераціонального використання, для формування ринку природних ресурсів, механізму відбору ефективних форм господарювання і економічно найсильніших підприємств, що використовують природні ресурси.

В економічній літературі виділяють такі види оцінки природних ресурсів:

- екологічна оцінка комплексу природних факторів, що обумовлюють формування і розвиток рослинного і тваринного світу з урахуванням антропогенних позитивних і негативних змін, що відбуваються в природних комплексах;
- соціальна оцінка суспільної споживчої вартості комплексу природних факторів, що впливають на умови життя людини;
- економічна оцінка суспільної споживчої вартості об'єкта природокористування як просторового базису розміщення виробництва, засобів виробництва і предметів праці, родовищ корисних копалин і сировини, джерел води та біологічних ресурсів.

Економічна оцінка природних ресурсів перш за все покликана забезпечувати об'єктивну стимулюючу плату за їх використання, адекватну компенсацію підприємствам-природокористувачам та власникам природних ресурсів за вилучені з обороту продуктивні землі, ліси, інші природні ресурси. Вона відіграє важливу роль у створенні дійового економічного механізму охорони навколишнього природного середовища, обґрунтуванні економічної ефективності альтернатив розвитку. Відсутність науково обґрунтованої плати за природні ресурси, побудованої на основі об'єктивної економічної їх оцінки, створює нерівні умови у виробничій діяльності підприємств, які використовують природні ресурси неоднакової якості.

Однак, економічна оцінка природних ресурсів продовжує залишатися складною і недостатньо розробленою проблемою. Серед економістів немає єдності поглядів щодо сутності оцінки, її ролі і значення в системі економічного регулювання процесів природокористування.

В теперішній час існують три основні підходи до визначення економічної оцінки природних ресурсів: затратний, результатний, рентний. Крім того, існує значна кількість методів економічної оцінки природних ресурсів, побудованих на основі комбінації згаданих основних підходів.

Затратна концепція економічної оцінки природних ресурсів передбачає вартісну оцінку природних ресурсів визначати за витратами на їх освоєння і підтримання експлуатаційної готовності [1]. Хибність даного підходу полягає в тому що він не враховує результативність використання природних ресурсів.

Прихильники результатного підходу пропонували давати оцінку природних ресурсів, виходячи із вартості продукції, виробленої на основі їх використання. Прихильником такого підходу був і єдиний Нобелівський лауреат серед радянських економістів Л.В.Канторович [2]. Результатна концепція також має недоліки. Некоректність цієї оцінки у зв'язку з різним значенням часового лагу використання природних і матеріально-трудових ресурсів, які беруть участь у створенні вартості продукту, виробленого на тій чи іншій ділянці аргументували різні вчені.

Дещо пізніше в економічній літературі з'явилися методичні підходи до оцінки природних ресурсів, які базуються на поєднанні результатної і затратної концепцій. Наприклад, М.Н. Лойтер пропонує при здійсненні економічної оцінки природних ресурсів сумувати ефект від їх споживання із затратами на освоєння [3]. Така комбінація затратного і результатного підходів, на нашу думку, не позбавляє її недоліків, притаманних кожному із них.

Основні положення рентного підходу викладені в працях В.В.Новожилова, який довів, що в основі оцінок ресурсів, розрахованих за результатами їх експлуатації, фактично лежать затрати праці, які є формою їх вираження [4]. Рентний підхід є найбільш поширеним і розробленим методом економічної оцінки природних ресурсів. Однак і проти рентного підходу вчені мають свої заперечення вчені. Так, І.Смагаринський вважав, що рентний підхід непридатний для грошової оцінки природних ресурсів [5].

Перераховані концепції хоча і містять в собі окремі суперечливі моменти, однак дають можливість отримувати хоча б наближений результат обчислення економічної цінності природних ресурсів. Неможливість отримати точну економічну оцінку природних ресурсів пояснюється існуючим на сьогодні економічним безсиллям перед вартісною оцінкою колосальної складності природи, її функцій і взаємозв'язків. Разом з тим слід підкреслити, що економічній оцінці підлягають тільки економічні функції природи, а фізіологічні, соціальні, екологічні функції можуть отримати вартісну оцінку тільки через їх взаємозв'язок з економічними функціями.

Не знецінення природних ресурсів, а недооцінку, заниження в сучасних умовах економічної цінності природи розглядають багато вчених і ставлять завдання розробки адекватного сучасній економічній і соціальній ситуації країни обліку вартості природних ресурсів.

Література:

1. Хачатуров Т.С. Экономика природопользования / [Хачатуров Тигран Сергеевич](#).-М.: Экономика,1982.- 256с.
2. Канторович Л. Шире использовать оптимизационные методы / Канторович Л., Албегов М., Безруков В. / Коммунист.- 1986.- №9.- с.44-54.
3. Лойтер М.Н. Природные ресурсы и эффективность капитальных вложений / Лойтер Моисей Нухимович. –М.: Наука, 1974. – 280 с.
4. Новожилов В.В. Проблемы измерения затрат и результатов при оптимальном планировании / Новожилов Валентин Валентинович.-М.: Наука, 1972.- 434с.
5. Смагаринский И. Экономическая оценка природных ресурсов / Экономические науки.- 1978.- №11.- с.81-89.